Yttrande över Rapport Nr 2/2019 Psykiatrisk slutenvård kapacitet, uppföljning och vårdkedjor

Styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har mottagit rapporten och har tagit del av Regionrevisorernas samlade bedömning.

Ärendet

Revisionen har granskat om styrningen och planering av den psykiatriska slutenvården sker så att det skapas förutsättning för att erbjuda invånarna en god, tillgänglig och sammanhållen psykiatrisk vård.

En av revisionens slutsatser är att den psykiatriska slutenvårdens kapacitet är ansträngd och att hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) inte har en tillräcklig överblick över lokalkapaciteten inom den slutna psykiatriska vården och hur detta svarar mot behovet av slutenvårdsplatser. Vidare bedömer revisonen att det i vissa delar finns behov av att förbättra och förstärka förutsättning för arbete med vårdövergångar mellan SLSO och olika vårdgivare.

SLSO har givits en särskild fråga att besvara vilken är hur SLSO tillsammans med hälso- och sjukvårdsförvaltningen ska stärka processer och IT-stöd för kommunikationen mellan olika aktörer i vårdkedjor där psykiatrisk slutenvård är en del, framför allt med länets kommuner.

Förvaltningen yttrande

När det gäller kapaciteten inom den psykiatriska slutenvården inom SLSO har en viss utökning redan genomförts och ytterligare utökning av vårdplatser kommer vara möjlig innevarande år. Vårdavtalen som trädde i kraft januari 2019 innebär en utökad beställning av antalet vårdplatser i heldygnsvården inom allmänpsykiatrin, beroendevård och ätstörningsvården där driftsättning av allmänpsykiatrins utökning är beroende av pågående byggprojekts avslut under kommande år.

I flera av de fastigheter SLSO bedriver psykiatrisk slutenvård finns behov av upprustning och modernisering för att kunna bedriva en patientsäker och effektiv psykiatrisk heldygnsvård.

SLSO ser fram emot att bidra i planeringsarbetet, för att de behovsanalyser gällande lokalkapacitet revisionen rekommenderar ska kunna tas fram, som underlag till HSN för beslut.

Inom regionen pågår arbetet med ett nytt enhetligt vårdinformations-system. I avvaktan på att det nya systemet finns på plats pågår översyn av

möjligheten att använda Web Care inom psykiatrisk vård som en interimslösning för att kunna upphöra med överföring av informationsmeddelanden via fax. Det kommer underlätta rutiner kring samordnad vårdplanering, utskrivning och annan samverkan enligt lagen om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård.

Förslag till beslut
Styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde föreslås besluta

att godkänna förvaltningens yttrande med svar på särskild fråga samt överlämna yttrandet till revisorsgrupp II, Regionrevisorerna

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Mikael Ohrling
Sjukvårdsdirektör

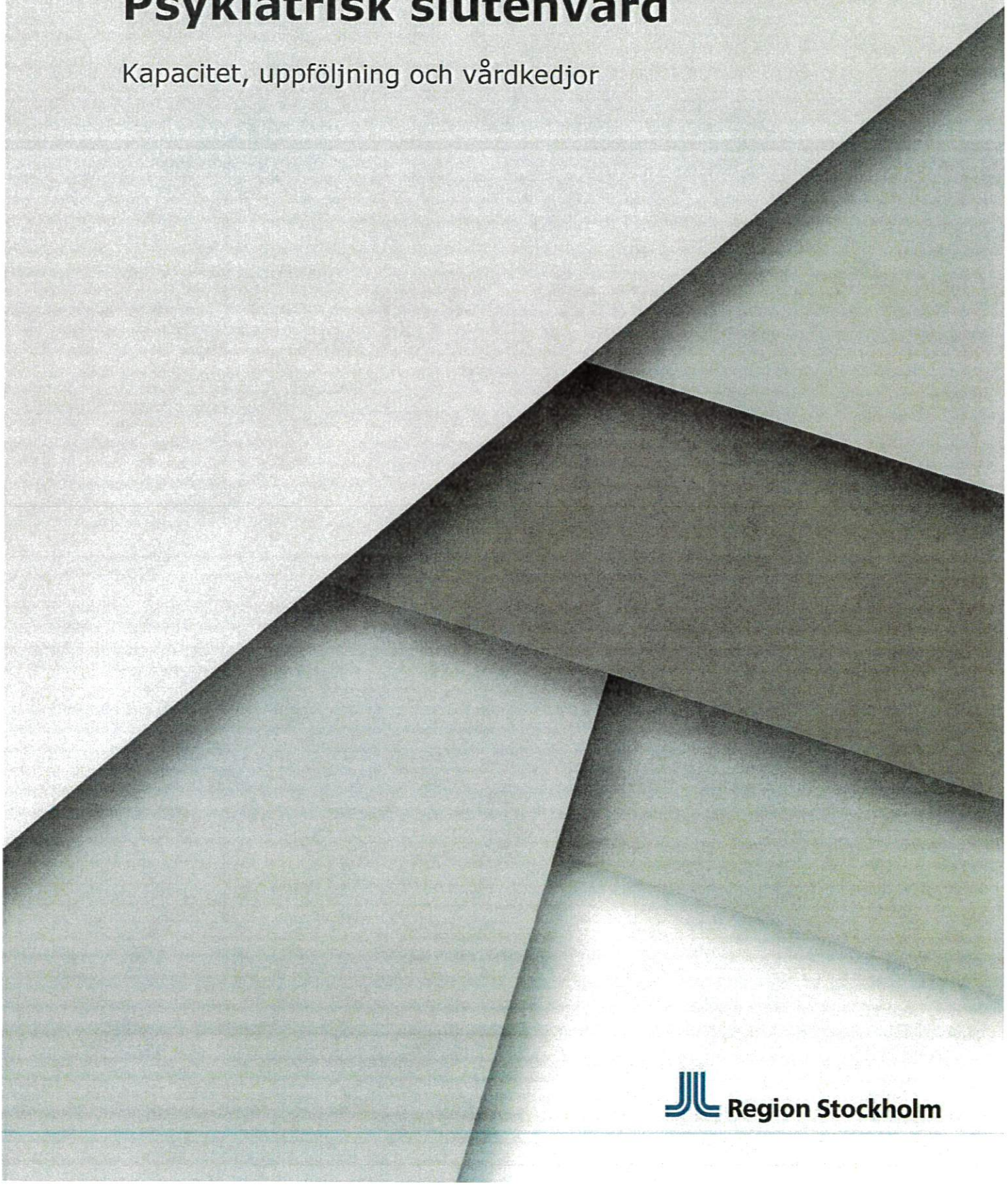
Bifogas:
Rapport Nr 2/2019 Psykiatrisk slutenvård kapacitet, uppföljning och vårdkedjor

REGIONREVISORERNA

RAPPORT NR 2/2019

Psykiatrisk slutenvård

Kapacitet, uppföljning och vårdkedjor

Region Stockholm

Kort om rapporten

Kapaciteten är ansträngd inom regionens slutenvårdspsykiatri med en geografiskt ojämn fördelning av slutenvårdsplatser. För att kunna ge förutsättningar för att erbjuda invånarna en god, tillgänglig och sammanhållen psykiatrisk vård behöver hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa en överblick över lokalkapaciteten inom den slutna psykiatriska vården och hur detta svarar mot behovet. Detta för att underlätta lokalplaneringen avseende den psykiatriska slutenvården. För att säkerställa en sammanhållen vård bör hälso- och sjukvårdsnämnden tillsammans med Stockholms läns sjukvårdsområde stärka processer och IT-stöd för kommunikation mellan olika aktörer i vårdkedjor där psykiatrisk slutenvård är en del, framförallt med länets kommuner.

Regionrevisorerna

2019-06-11

Diarienummer
RK 2018-0051

Stockholms läns sjukvårdsområde

Projektrapport 2/2019
Psykiatrisk slutenvård – kapacitet, uppföljning och vårdkedjor

Revisorerna i revisorsgrupp II beslutade vid sitt möte 2019-06-11 att uppdra till kontoret att överlämna rapporten till Stockholms läns sjukvårdsområde för yttrande senast 2019-09-30.

Revisorernas samlade bedömning är att det i vissa delar finns behov av att förbättra och förstärka sättet att styra och planera verksamheten. Det gäller hälso- och sjukvårdsnämndens sätt att övergripande planera och styra den lokalmässiga kapaciteten och styrningen för att underlätta vårdövergångar. Även Stockholms läns sjukvårdsområdes arbete med en sammanhållen vårdkedja och då specifikt patientövergångar mellan olika vårdgivare behöver förstärkas.

Revisorerna vill särskilt ha Stockholms läns sjukvårdsområdes svar på

- hur Stockholms läns sjukvårdsområde tillsammans med hälso- och sjukvårdsförvaltningen ska stärka processer och IT-stöd för kommunikationen mellan olika aktörer i vårdkedjor där psykiatrisk slutenvård är en del, framförallt med länets kommuner.

I övrigt hänvisar revisorerna till revisionskontorets rapport.

Paragrafen justeras omedelbart.

Hans-Erik Salomonsson
Ordförande

Christina Holmqvist
Sekreterare

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Regionrevisorerna

2019-06-11

Diarienummer
RK 2018-0051

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Projektrapport 2/2019
Psykiatrisk slutenvård – kapacitet, uppföljning och vårdkedjor

Revisorerna i revisorsgrupp II beslutade vid sitt möte 2019-06-11 att uppdra till kontoret att överlämna rapporten till hälso- och sjukvårdsnämnden för yttrande senast 2019-09-30.

Revisorernas samlade bedömning är att det i vissa delar finns behov av att förbättra och förstärka sättet att styra och planera verksamheten. Det gäller hälso- och sjukvårdsnämndens sätt att övergripande planera och styra den lokalmässiga kapaciteten och styrningen för att underlätta vårdövergångar. Även Stockholms läns sjukvårdsområdes arbete med en sammanhållen vårdkedja och då specifikt patientövergångar mellan olika vårdgivare behöver förstärkas.

Revisorerna vill särskilt ha hälso- och sjukvårdsnämndens svar på

- hur hälso- och sjukvårdsnämnden ska säkerställa en överblick över lokalkapaciteten inom den slutna psykiatriska vården och redogöra för hur den svarar mot behovet av psykiatriska slutenvårdsplatser,
- hur hälso- och sjukvårdsnämnden ska säkerställa att kvalitet och vårdinnehåll kan följas upp i de nya avtalen, och
- hur hälso- och sjukvårdsnämnden tillsammans med Stockholms läns sjukvårdsområde ska stärka processer och IT-stöd för kommunikationen mellan olika aktörer i vårdkedjor där psykiatrisk slutenvård är en del, framförallt med länets kommuner.

I övrigt hänvisar revisorerna till revisionskontorets rapport.

Paragrafen justeras omedelbart.

Hans-Erik Salomonsson
Ordförande

Christina Holmqvist
Sekreterare

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Slutsatser och rekommendationer

Kapaciteten är ansträngd när det gäller slutenvårdspsykiatri med en geografiskt ojämn fördelning av slutenvårdsplatser. Revisionen har låtit granska om styrningen och planeringen av den psykiatriska slutenvården sker så att det skapas förutsättningar för att erbjuda invånarna en god, tillgänglig och sammanhållen psykiatrisk vård.

Revisionens samlade bedömning är att det i vissa delar finns behov av att förbättra och förstärka sättet att styra och planera verksamheten. Det gäller hälso- och sjukvårdsnämndens sätt att övergripande planera och styra den lokalmässiga kapaciteten och styrningen för att underlätta vårdövergångar. Även Stockholms läns sjukvårdsområdes arbete med en sammanhållen vårdkedja och då specifikt patientövergångar mellan olika vårdgivare behöver förstärkas.

Psykiatrisk slutenvård i länet utförs dels i egen regi inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO), dels av privata utförare. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har ingått 14 avtal om psykiatrisk slutenvård. Nio av dessa avtal har ingåtts med SLSO. Det finns även fyra avtal med privata verksamheter; Capio Hjärnhälsan, Prima psykiatri AB (beroende), Mandolean AB och Praktikertjänst. Därutöver har hälso- och sjukvårdsförvaltningen tecknat avtal med Region Sörmland för att komplettera behovet av rättspsykiatriska vårdplatser.

Granskningen har, under ledning av revisionskontoret, genomförts av konsult. Revisionen har nedan sammanfattat de slutsatser som kan dras och lämnar rekommendationer med anledning av granskningen. Ansvarig projektledare vid revisionskontoret har varit Åsa Elffors. Konsultens iakttagelser och bedömningar framgår i bilaga. Ansvarig konsult har varit Tina Björn-Rasmussen, Helseplan.

1.1.1 Planering av kapacitet för vårdplatser

Hälso- och sjukvårdsnämnden har i uppdrag att se till att invånarna får tillgång till specialiserad psykiatrisk vård, bland annat slutenvård. För att säkerställa detta krävs kännedom om det sammantagna vårdbehovet hos invånarna.

Granskningen har visat att flera lokaler där psykiatrisk slutenvård bedrivs har bedömts som undermåliga av företrädare för såväl verksamhet som brukarorganisationer. Lokalerna bedöms av dessa vara i stort behov av upprustning och i vissa fall saknas beredskapsplan för hur en evakuering kan ske vid lokalrelaterad allvarlig störning. Investeringsbeslut för ny- eller ombyggda lokaler hanteras separat inom ramen för budget- och investeringsprocessen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen tog hösten 2018 fram den så kallade Psykiatriplanen, *Psykiatriplan – Utbyggnad av den psykiatriska slutenvården*. Psykiatriplanen redovisar vilka renoveringsprojekt som pågår, vilka lokaler inom egen regi som har ett stort behov av teknisk upprustning och ombyggnad, samt vilka lokaler som SLSO planerar att avyttra/säga upp hyreskontrakten för. Underlaget presenterades för Programberedningen för folkhälsa och psykiatri under hösten 2018, och en senare version presenterades för Programberedningen för psykiatri under våren 2019. Planen har ännu inte beslutats av hälso- och sjukvårdsnämnden.

Revisionens bedömning är att hälso- och sjukvårdsnämnden inte har en tillräcklig överblick över lokalkapaciteten inom den slutna psykiatriska vården och hur detta svarar mot behovet av slutenvårdsplatser. Nämnden bör besluta om underlag med en behovsanalys för att underlätta lokalplaneringen avseende den psykiatriska slutenvården, inte minst har Locum behov av en beslutad behovsanalys för sitt planeringsarbete vad gäller lokalkapacitet.

1.1.2 Uppföljning av kvalitet och vårdinnehåll

Den psykiatriska vården följs upp på olika nivåer, såväl nationellt som regionalt. Generellt kan dock sägas att uppföljningen sällan beskriver den psykiatriska slutenvården specifikt, utan oftast gäller psykiatrin som helhet. Av det skälet ger uppföljningarna inte en tydlig bild av slutenvården.

Nya vårdavtal har tecknats med SLSO från och med den 1 januari 2019. Även avtalen med de privata utförarna Capio Hjärnhälsan AB, Prima psykiatri AB (beroende) och Mandolean AB gäller från och med den 1 januari 2019. Praktikertjänsts avtal gäller från och med den 1 mars 2018. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har strävat efter en högre grad av så kallad tillitsstyrning i avtalen. Avsikten är att minska detaljstyrningen och öka dialogen kring bland annat kvalitet och vårdinnehåll mellan beställare och utförare.

Detta kommer att innebära stora förändringar i uppföljningsmetodiken. Uppföljningen enligt de nya avtalen har dock ännu inte kommit igång. Det pågår ett arbete med att kvalitetssäkra de nyckeltal som ska användas vid uppföljningen framgent. Detta arbete har kommit olika långt inom olika delar av psykiatrin.

Revisionen bedömer att en högre grad av tillitsstyrning innebär vissa risker, främst i verksamheter hos vårdgivare som inte har ett utvecklat internt förbättringsarbete. Revisionen menar att effekten av de nya avtalen och den förändrade inriktningen i styrningen behöver följas noga av hälso- och sjukvårdsnämnden.

1.1.3 Effektiva vårdkedjor

Psykiatrisk slutenvård kan vara en enskild vårdinsats men är i de flesta fall en del i en vårdkedja med flera vårdgivare och huvudmän involverade där tyngdpunkten i vårdkedjan ligger i psykiatrisk öppenvård och/eller kommunala insatser. Detta kräver en samordning mellan de olika vårdgivarna.

Den 1 januari 2018 trädde lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård (LOSUS) i kraft. Enligt lagen ska den slutna vården överföra nödvändig information till berörda enheter inom socialtjänst eller annan hälso- och sjukvård. Informationen ska överföras senast samma dag som patienten skrivs ut från den slutna vården.

En process finns för utskrivning från sluten psykiatrisk vård till öppenvården. Ansvaret för kommunikation och samordning och vilka aktiviteter som ska genomföras ser olika ut i processen beroende på patientens behov. Det varierar enligt intervjuer hur en kontakt mellan patienten och öppenvården etableras och säkerställs i samband med utskrivning från slutenvård. Enligt företrädare från SLSO är övergången mellan sluten- och öppenvården ett riskområde gällande patientsäkerheten, i synnerhet då patienten vårdas tillfälligt på en avdelning långt ifrån den klinik i öppenvården som patienten är inskriven på. Detta sker regelmässigt eftersom de psykiatriska slutenvårdsplatserna är geografiskt ojämnt fördelade över regionen och att beläggningsgraden ofta är hög.

Region Stockholm har på grund av det stora antalet kommuner inom länet särskilt stora utmaningar att etablera fungerande kontaktvägar med samtliga kommuner. Risken för misstag vid patientöverlämningar ökar då system för patientöverlämning mellan den psykiatriska slutenvården och Stockholms läns kommuner ofta saknas. Patientöverlämningarna är istället ofta beroende av personliga kontakter, vilket är en sårbar lösning.

Det finns inte heller något IT-stöd för kommunikationen mellan Region Stockholm och Stockholms läns kommuner vad gäller psykiatriska patienter. Istället används fax för att kommunicera utanför journalsystemet, exempelvis för in- och utskrivningsmeddelanden.

Revisionens bedömning är att kommunikationen mellan den psykiatrisk slutenvården och den psykiatriska öppenvården samt mellan den psykiatriska slutenvården och Stockholms läns kommuner är eftersatt och behöver utvecklas för att kunna hantera de patientsäkerhets- och sekretessrisker som nuvarande metod medför. Hälso- och sjukvårdsnämnden behöver tillsammans med SLSO stärka processer och IT-stöd för kommunikationen mellan olika aktörer i vårdkedjan, framförallt med länets kommuner. Detta eftersom kommunikationen är en avgörande faktor för hur väl vårdkedjorna fungerar.

1.1.4 Rekommendationer

- Hälso- och sjukvårdsnämnden behöver säkerställa en överblick över lokalkapaciteten inom den slutna psykiatriska vården och hur detta svarar mot behovet för att underlätta lokalplaneringen avseende den psykiatriska slutenvården.

- Hälso- och sjukvårdsnämnden bör säkerställa att kvalitet och vårdinnehåll kan följas upp i de nya avtalen som utgår från en högre grad av tillitsstyrning.

- Hälso- och sjukvårdsnämnden behöver tillsammans med SLSO stärka processer och IT-stöd för kommunikationen mellan olika aktörer i vårdkedjor där psykiatrisk slutenvård är en del, framförallt med länets kommuner.

Vad gör regionrevisorerna?

Regionrevisorerna granskar den verksamhet som bedrivs av regionens nämnder och bolagsstyrelser. Revisionsuppdraget är det största inom kommunal verksamhet.

Att vara revisor är ett förtroendeuppdrag vars syfte är att med oberoende, saklighet och integritet främja, granska och bedöma verksamheten. Den övergripande uppgiften för revisorerna är att granska hur nämnder och styrelser tar sitt ansvar. De förtroendevalda revisorerna är fullmäktiges och ytterst medborgarnas instrument för den demokratiska kontrollen. De har därmed en viktig funktion i den lokala självstyrelsen.

Ledamöter i nämnder och styrelser ansvarar inför fullmäktige för hur de själva, anställda och uppdragstagare genomför verksamheten. I ansvaret ingår att genomföra en ändamålsenlig verksamhet utifrån fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten, på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt och med en tillräcklig intern kontroll samt att upprätta rättvisande räkenskaper.

I årsrapporter för nämnder och styrelser sammanfattar revisionskontoret den granskning som genomförts under det gångna året. Verksamhetsrevisionen redovisas löpande i projektrapporter. Publikationerna finns på regionrevisorernas webbplats www.sll.se. De kan också beställas från revisionskontoret. Det går även att prenumerera på regionrevisorernas nyhetsbrev Nytt från regionrevisionen genom att anmäla intresse via e-postmeddelande till landstingsrevisorerna.rev@sll.se.

Region Stockholm

Postadress: Box 22230, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Hantverkargatan 25 b (T-bana Rådhuset)
Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se
Hemsida: www.sll.se/rev
Org.nr: 232100-0016